

Рябіченко, Д.О. Регулювання ліквідності як одна з компонентів Базель III [Текст] / Д.О. Рябіченко // Бъдещето въпроси от света на науката – 2011: материали за VII Веждународна научна практична конференция (17-25 декември 2011). - София: Бял ГРАД-БГ, 2011. – Том 1. Икономики. - С. 25-27.

«Бъдещето въпроси от света на науката – 2011» • Том 1. Икономики

Література[^]

1. Євченко Н.Г, Методичні підходи до формування моделі податкового менеджменту банку [Текст] / Н. Г. Євченко // Економічний простір. – 2008. – №19. – С. 132-140.
2. Сало, І. В. Податковий менеджмент у банку : монографія [Текст] / І. В. Сало, Н. Г. Євченко. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 187 с.
3. Євченко Н.Г, Вплив податкових ризиків на фінансову безпеку банку [Електронний ресурс] / Н.Г. Євченко, О.А. Криклій // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2009. –Вип. 25. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/texts/2009_25/25.1.06.pdf>
4. Воронкова О. М. Теоретико-методологічні засади ефективності податкового менеджменту [Електронний ресурс]/ О.М. Воронкова // Економічний вісник університету. – 2011. – Вип. 17.1. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_1/Voronkova.pdf>

Студент 5 курсу Рябіченко Д.О.

Українська академія банківської справи Національного банку України

РЕГУЛЮВАННЯ ЛІКВІДНОСТІ ЯК ОДНА З КОМПОНЕНТІВ БАЗЕЛЬ III

Попереднє доповнення до Базельської угоди стосувалося лише тих ризиків, під які банки повинні утримувати капітал: кредитний, ринковий (процентний, валютний, пайових цінних паперів, товарний), операційний. А ризик ліквідності автори угоди не вважали настільки важливим, як ризики, розглянуті у Базелі II, тому в цьому документі про нього не згадувалося. Фінансова криза, через яку банки всього світу зазнали значних втрат, внесла свої корективи. Стало зрозуміло, що платоспроможний, але неліквідний банк шансів на виживання майже не має. Тому у відповідь на процеси, які відбулися в банківських системах у період кризи, Базельський комітет пропонує запровадити контроль за ризиком ліквідності. Таким чином, в оновленій Базельській угоді створюється та пропонується міжнародна концептуальна основа для оцінки, стандартизації та моніторингу ризику ліквідності.

Базелем III встановлено два обов'язкові параметри контролю за ризиком ліквідності: коефіцієнт ліквідного покриття (Liquidity Coverage Ratio) та коефіцієнт чистого стабільного фінансування (Net Stable Funding Ratio). У праці [1] зазначається, що розрахунок показників ліквідності є схожим до обов'язкових економічних нормативів Н5 та Н6, встановлених Національним банком України. Проте, підхід, запропонований Базельським комітетом є більш жорстким, бо передбачає запровадження в банках ефективної системи планування грошових потоків та стрес-тестування ліквідності.

Коефіцієнт ліквідного покриття LCR дозволяє оцінити, чи може банк існувати впродовж найближчих 30 днів. Він розраховується за формулою [4]:

$$LCR = \frac{\text{Високоліквідні активи}}{\text{Відплив коштів за 30 днів}} * 100 \%, \quad (1)$$

Згідно з новими вимогами банки повинні мати ліквідні активи, які б на 100 % покривали короткострокові зобов'язання банків терміном менше місяця. У разі виникнення в банківській установі гострої кризи ліквідності органи нагляду можуть дозволити їй для компенсації чистого відпливу грошових коштів використовувати високоякісні ліквідні активи, які не мають обтяжень. Банки можуть отримати цей дозвіл за таких умов: різке падіння кредитного рейтингу установи; часткова втрата депозитної бази; втрата незабезпеченого інвестиційного фінансування; значне збільшення обмежень забезпеченого фінансування; посилення відпливу коштів за рахунок деривативів і позабалансових інструментів.

Внаслідок регулювання цього показника ризик вилучення депозитів зніжується, але це потребує від банків утримання більшої частки активів у найбільш ліквідній формі, що призводить до зниження їх доходності. Ключовим питанням залишається визначення національними регуляторами рівнів інтенсивності відтоку коштів («right» run-off rates).

Коефіцієнт чистого стабільного фінансування розраховується на один рік. Він регулює ризик втрати банком ліквідності у результаті розміщення коштів у довгострокові активи, які повинні покриватися стабільними пасивами не менше, ніж на 100 % [2]. Таким чином, банки повинні прогнозувати обсяги залучення ресурсів із визначених джерел. Встановлення нормативу NSFR стимулює банки до зниження їх залежності від короткострокового фондування і має на меті зростання стабільності комбінованого фінансування.

Показник чистого стабільного фондування розраховується за формулою:

$$NSFR = \frac{\text{Інструменти фінансування до 1 року}}{\text{Необхідний обсяг стабільного фондування}} * 100 \%, \quad (2)$$

Складові наявного стабільного фондування (Available amount of stable funding) та необхідного обсягу стабільного фондування (Required amount of stable funding) наведено у таблиці 1.

Таблица 1

Компоненти наявного та необхідного стабільного фінансування та їх вагові коефіцієнти, % [1]

Компоненти категорії	Вага фактора
Наявне стабільне фондування (ASF)	
Капітал першого та другого рівня; Привілейовані інструменти терміном погашення понад рік; Депозити терміном понад рік без права дострокового завершення	100
Стабільні роздрібні депозити терміном до 1 року	85
Безстрокові або нестабільні депозити терміном до 1 року та кошти в іноземній валюті	70
Незастраховані великі депозити юридичних осіб без строку повернення або терміном до 1 року	50
Інші зобов'язання	0
Необхідне стабільне фондування (RSF)	
Готівка, інструменти грошового ринку, цінні папери та страхові кредити з терміном погашення до 1 року	0
Цінні папери з терміном погашення понад рік, вимоги до урядів, Світового банку, МВФ, СБРР, банків з рейтингом АА	5
Корпоративні облігації з рейтингом АА та з терміном погашення понад рік і з ліквідним ринком	20
Золото, цінні папери з рейтингом від АА- до А- з термінами погашення понад рік, кредити, надані не фінансовим корпораціям на термін до 1 року	50
Роздрібні кредити на термін до 1 року	85
Інші активи	100

При визначенні обох показників ліквідності активи не повинні бути обтяжені, вільно відчужуватись і постійно переоцінюватись. Це стосується і застави за кредитами. З цієї метою банки повинні складати відповідні метрики, оновлювати їх на щотижневій основі і надавати наглядовим органам щомісячно. Банки повинні також запровадити раннє діагностування ринкової ситуації з метою визначення потреб у ліквідних коштах та оперативного маневрування інструментами в разі прогнозу дефіциту кредитних ресурсів [1].

Починаючи з 01.01.2015 р. банки повинні розкривати значення показників ліквідності у звітності, а з 01.01.2018 р. вони будуть використовуватись у якості обов'язкових нормативів, головною метою яких є обмеження ризику ліквідності у коротко- та довгостроковій перспективі.